

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Diatribai De Primis Veteris Frisiae Apostolis, Sive
Dissertationes, quibus eoru[m] anni, actus, res,
personae, loca, tempora in eorundem actis occurrentia,
discutiuntur, illustrantur, erroresque ab ...**

Bosschaerts, Willibrord

Mechliniae, 1650

99. Qualis Irmina quae S. Willibrord. fuit benefica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10958

Qualis Irmina quæ S. Willibrord. fuit

benefica.

Irminam Dagoberti Regis filiam S. Willibrordo reliquum Epternacensis Dominij attulisse est indicatum.

Queri potest, quænam sit ista Irmina; Cuius Dagoberti, primi ne an secundi filia. De Irmina sunt hæc

Trithemij verba in Dagoberto primo:

Irmina virgo sanctissima conuersationis una ex filiabus Regis Dagoberti (primi) fuit & regum prædictorum (Clodouei & Sigeberti) soror. huic pater adhuc viuens in ur. e Treuironum in palatio suo antiquissimo, quod Horreum vocabatur monasterium puellarum sub regula S. Benedicti Ecclesiam in honorem B. Mariae Semper Virginis construxit, in quo congregationem monialium posuit quibus Matrem & Abbatissam dedit eandem filiam suam qua multis in vita & post obitum virtutibus & miraculis claruit, cuius venerabile caput in Abbatia Spanheimensi habetur. Ita Trithemius, qui addit id Dagobertum fecisse ad instantiam Modoaldi Episcopi Treuironum ex cuius consilio & alterum ædificat idem in suburbij Treuironum cui præficitur Adela S. Irminæ soror.

Hæc Trithemij Irmina Dagoberti magni siue primigenata fuit prout circumstantiæ demonstrant. An vero illa ipsa sit S. Willibrordi benefactrix & confundatrix Monasterij Epternacensis, nil hinc rescitur, cum Trithemius talis beneficij ne hilum apponat. Quare à scopo errare mihi non videretur qui Irminam Willibrordo beneficam, adstrueret Dagoberto 2. genitam. 1º. si Dagoberto primo (qui obiit anno 647. aut 645.) nata donauerit anno 706.

V u 3

sequitur

sequitur donasse iam centenariam in ætate & sexagenaria
 aut prope, in regimine Abbatissæ; at tanto tempore in
 proprio Monasterio & alijs Monasterijs istius tractus, quæ
 ante annum 700. fundata recenset Trithemius, erigendis,
 alendis, conseruandis sua Insumpsisse credibilis est, vt
 non restaret fiscus Epternacensis Willibrordo offerendus.
 2. eandem Abbatissam religiosis votis adstrictam (si modò
 propriè religiosa fuerit) proprio, facultate dandi alie
 nandi carentem adeo liberalem fuisse, videtur durius. 3.
 longè conuenientius accipitur hic filia Dagoberti secundi
 qui tempore dictæ donationis vixit, cuius Maior Domus
 C. Martellus fuit, regnavitq; ab anno 716. vsq; ad annum
 722. Videtur hoc simul insinuare Trithemius citatus à
 Baronio vbi Irmina iuxta Trithemium perhibetur floruisse
 anno 710. quod significantius & commodius accipitur
 de Irmina iuniore quam de centenaria; nam non dicitur
 quis florere in fracta decrepitaque ætate, sed viridi & mè-
 dia. Cum hæc sic mecum essem ratiocinatus, incidi post
 aliquod tempus in codices Diplomatum Belgicorum Au-
 berti Miræi in quibus est diploma Leonis secundi ad Hor-
 reense Monasterium apud Treuiros pertinens, ex quò cla-
 re colligitur Irminam Dagoberti primi filiam Horreen-
 sis fundatricem obiisse ante annum 688. id est ante aduen-
 tum S. Willibrord. in Frisiam; per consequens, Irminam
 primi Dagoberti non esse illam Willibrord. benefactricem
 aut Epternacensis fisci donatricem, adeoque iuxta no-
 strum factum discursum duas esse Irminas, vnam Dago-
 berti primi, alteram Dagoberti secundi Willibrordo de-
 uotam, quæ ob similitudinem nominum in vnam confun-
 duntur.

• Iuuabit ipsummet diploma audire: *Ego Leo Vicarius S.
 Petri Principis Apostolorum, meritis quidem impar, vice tamen*

ipsius

Ipsius dignitate Romani fungens praesulatus, Cenobium Horreense à MODOALDO Treuironum Archiepiscopo, subministrante B. Modesta, filia sororis eius è regalibus horreis, à quibus & nomen accepit, ad diuini cultus officium restaurandum, post discessum B. virginis Irminae, quae prima hunc locum prouehendum suscepit, tantà reuerentiâ & honore apprimè donatum accepimus, ut matre istius congregationis vitâ excedente, nulla ab extraneis quocumq; modo, sed una ex ipsis subrogetur, Principibus Ecclesiae Treuirensis ex consulto fauentibus, sororibus electione patitiâ, ipso quoque Praesule deuotè annuente.

Quod tanta auctoritate subnixum ut in aeternum stabile permaneat & fixum in nomine IESU Christi Domini nostri, sanctiq; praedecessoris Petri, & omnium electorum Dei, aeterno seruetur dammandus iudicio, si quis Praelatus tantâ hâc commorantes eximamuerit priuilegio. Fiat, Fiat, amen, amen.

*Verba illa, post discessum B. Virginis Irminae quae &c. manifestè insinuant beatam Irminam Horreensis fundatricem antè annum quo Leo secundus priuilegium hoc vel dabat vel confirmabat terrenam habitationem deseruisse. Item illa, *Vi Matre &c.* nulla ab extraneis quocumq; modo, sed una ex ipsis subrogetur, Principibus &c. manifestè insinuant inter beatam Irminam & tempus priuilegij dati vel confirmati plures matres successisse, per consequens hanc beatam Irminam aliam esse ab illa quae postmodum S. Willibrord. Epternaco ditauit.*

*A MODOALDO Treuironum Archiepiscopo &c. Et MODOALDUM Treuironum Episcopum ante hanc concessionem obiisse opinor, utpote qui sub Dagoberto primo & Pipino primo Episcopatum tenuerit, longe ante Leonis diploma prout diferte edicit bulla Dagoberti primi apud Miræum in eodem codice, adeoque in diplomate Leonis iam descripto, pro restaurandum, legendum esse, restauratum. Er-
rate*

rare demum Zachariã Lippeloo in vitas SS. To. 2. 12 May
annotantem S. Modoaldum Treuitorum Episcopum vix-
isse sub Pipino 18. Francorum Rege qui regnare cepit
anno 751. nisi intelligat alium S. Modoaldum Treuiris
sedisse sub Dagoberto & Pipino primis, alium sub Pipino
3. Francorum Rege.

sequitur.

Diploma quo Irmina S. Willibrordo donat
medietatem oppidi Epternaci necnon
Ecclesias à se ibidem ædificatas
cum varijs prædijs.

*Domino S. ac Venerabili in Christo Patri Willibor-
do Episcopo Irmina, Christo Deo sacrata Abba-
tissa. Dum ab omnibus non habetur incognitum,
quod ego inspirante misericordia Christi, pro
consilio virorum Apostolicorum, patrum nostro-
rum Domini Basini & Domini Leorvini Epis-
coporum, seu & pro consensu sororum nostrarum Christo seruien-
tium, quæ nobiscum sunt congregata, basilicas in nomine S. Trini-
tatis vel in honore gloriosissima Virginis Mariae genitricis Domini
nostri IESU Christi, seu & Beatissimorum Apostolorum Petri &
Pauli vel cæterorum SS.*

*In villa mea propria quæ vocatur Epternacum, sita super fluuio Sa-
ra, seu & Monasteriolum ibidem ad monachos peregrinos conuer-
sandum, vel pauperes ibidem alimoniam petendum,
pro diuino respectu, vel pro anime meæ remedio construxi. Et cum
sanctitas & dilectio vestra erga me vel monasterium meum assidue a-
gitur.*

*Igitur decreui apud animum meum, ut vos de rebus meis proprijs
in aliquo consolari deberem, quod ita spontanea voluntate feci. Id-
circo dono vobis donatum esse volo, memoratas Basilicas Sanctorum*

ad gubernandum vel dominandum.

Itemq; dono vobis ad supradicta loca SS. portionem meam in ipsa villa Epternaco, hoc est, quantumcumq; ex successione Paterna vel materna mihi obuenit, tam in domibus quam adificijs, mansis, mansipijs, vineis, terris, campis, pratis, siluis, aquis aquarumq; decursibus; seu & pastores vaccarios, porcarios, veruecarios, cum gregibus eorū vel cum appendicijs suis, id est Baidalingo, Mathofonillare, vel portionem nostram in Oxinuillare, exceptis hominibus illis, quos per epistolas nostras ingenuos relaxauimus.

Similiter dono vobis, vel ad supradictas Basilicas, vinea pedesuram unam in monte Viennensi, cum vinitore nomine Alitfrido, cum omni peculiari suo.

Ista omnia, ut dixi, ad ipsa loca SS. vel vobis, à die praesenti, tradimus atque transfundimus, ad gubernandum vel ad dominandum: ea ratione, ut quidquid de re superius memorata in Deū nomine facere volueritis, liberam & firmissimam in omnibus habeatis potestatem.

Nam si quis contra hanc Chartulam donationis mea venire tentauerit, inferat fisco auri libras decem, argenti pondo viginti, manente nihilominus firmitate. Actum Treuiris, sub die Kalend. Nonembris, anno 4. Domini nostri Childberti Regis.

Ego Huncio in Christi nomine Presbyter hanc chartulam donationis iubente Domina Irmina perscripsi & ipsa supter manu propria unā cōgestibus firmavit: & qui subscripserunt in presenti rogauit.

XI

Ego

Ego Irmina in Christi nomine hanc donationem
relegi.

Basinus Episcopus.

Leodowinus Episcopus:

Theodefridus Presbyter:

Waltharius Diaconus:

Gangbertus Presbyter.

Hudobertus Presbyter.

Annotationes in dictum Diploma.

Domino S. ac Venerabili Patri &c.

NOta, nomen Patris ac Domini non consuevit
olim attribui nisi Episcopis, aut ad summum Ar-
chimandritis, ideoque eo titulo Willibrordum
hic honorari. Inferiores Ecclesiastici appella-
bantur Clerici, Presbyteri, Diaconi &c. quem-
admodum in subscriptione diplomatis est ob-
seruare. Seculum nostrum liberalius passim Sacerdotibus,
præsertim Religiosis, nomen Patris impertitur.

Willibrordo. Sic apud Bedam, sic apud lectissimos Au-
thores, non Willebrordus, Wilbordus, Willebrodus,
Gwillebrodus, Willigbrodus aut simile, quod nota pro dis-
sertatione 3.

Irmina. Hanc beatam Dagoberti primi Franciæ Regis fi-
liam sunt qui scribunt, quod mox confutauimus, existi-
mantes esse potius Dagoberti secundi filiam, aliam ab ista.
si quis contendat esse vocarique filiam Dagoberti primi,
eo quod ipsius neptis & ipse eius auus siue abauus fuerit,
nolim multum resistere: non enim inuisitatum Neptem
Glic nomine venire: exempla sunt apud Molanum. Titu-
lo

lo Beatæ cur hanc venerer, certum testimonium non habeo. Piè admodum vixisse, ipsa facta docent.

Abbasissa, cuius Cœnobij, cuius instituti fuerit, non exprimitur. Florebant apud Treuiros & iuxta, plures Parthenonæ, quarum cui præfuerit, mihi non constat. Horrensem rexisse Beatæ Irminæ siue immediatè, siue mediatè succedaneam, non improbabile.

Pro consilio &c. Id est cum consilio &c.

Basini. Fuit, inquit Miræus in annotationibus ad hoc Diploma, primùm Abbas Maximini Treuirensis, post Archiepiscopus Treuirensis.

Leodevinus seu Leodewinus, nisi fallor ait idem ibidem, fuit Auunculi sui Basini successor in Episcopatu seu Archiepiscopatu Treuirensi, quem alij nuncupant Leodewinum, ceu Lutuinum: & scribunt fuisse Abbatem ac fundatorem Monasterij Mediolacensis. Viuente autem auunculo suo potuit Leodevinus fuisse Episcopus ad conuersionem gentilium ordinatus, more illius cui. Potuit etiam Leodevinus Basino suffraganeus fuisse in vasta Diœcesi Treuirensi. Adde varias ob causas nonnumquam duos simul vnâ Cathedram tenuisse, vt D. Augustinus Hypponensem viuente & tenente adhuc Valerio: Liethardus Cameraci Episcopum egit viuente & simul agente Burchardo: quinimò non raro Episcopi abdicatis Cathedris, substitutis Successoribus, ad Monasticen priorem refugerunt, & simul titulo Episcopali honorari perseuerarunt.

Basilica in nomine S. Trinitatis vel in honore Gloriosissima Virginis Maria. Notent Nouantes ab antiquo Ecclesias in honorem Sanctissimæ Trinitatis, B. Mariæ & aliorum Sanctorum constructas. Has foundationes S. Willibrordum suscepisse, gubernasse, laudasse, approbasse.

Qua Vocatur Epternacus: sic proprie & vsitate scribitur, aut Epternacum more Germanico p. per f. euuntiantium.

Super Sura. Sura fluuius est nauigabilis in velex Mosella fluens, in quo liberam potestatem vtendi nauium cursu & recurso Abbati Epternacensi concessit Henricus Imperator, stabiliuitque ex deuotione erga S. Willibrordum Lotharius tertius anno 1131. Vide Miræum in 2. codice donationum cap. 45. falsi autem aut improprij admodum sunt, qui scribunt S. Willibrordum extruxisse Cœnobium Epternacense ad Mosellam, cum Mosella Treuirensis urbem perlabens quinque miliaribus ab Epternaco fluat.

Seu Monasterium ad peregrinos monachos &c. Sæculo 6. 7. & 8. plurimi Diuino impulsu confluebant peregrini Angli, Scoti, maximè Hiberni Christianã fidẽ Barbaros erudiendi causa in Austrasiam vicinasque ditones Regum Franciæ. Cuius testes sunt Sacræ eorundem exuuiæ penè omnibus Belgij locis depositæ, relictæ, & populi deuotione celebres, de quibus consulendi Molanus in Natalibus SS. Belgij, Miræus in fastis Burgundicis. Tantæ Dei Beneficiæ minimè ingrati Reges & Principes viri, inter quos Pipini, eorumque coniuges & affines, Priuati etiã homines, Viris Sanctis excipiendis, alendis, fouendis, eorum instituto promouendo, hospitalia, monasteria condere, bona sua offerre. Facitabat idem S. Adelia Orpiensium in Gallo-brabantia Patrona, quæ receptioni talium Peregrinorum Anglorum & Scotorum feruenter studens, in eum vsu Monasterium suum aptauerat.

Dum Sanctitas Vestra &c. Erga me vel Monasterium meum, &c. hinc colligo S. Willibrordum ante conditum suum cœnobium sæpius Epternaci versatum, nunc pro alimonijs sibi fratribusque in Frisia procurandis, quæ inter Barba-
ros

ros egre habebantur, nunc à tumultibus Frificis aliquantum secedens & Lutzenburgijs spiritualement operam impendens. Hæc conuersatio Pio Viro notitiam & beneuolentiam Irminæ tandem acquisiuit.

In monte Viennensi. Multa loca sunt eo nomine insignita, Vienna Austria, Vienna Galliæ fluius, Vienna in Gallijs. Hic per Viennâ seu montem Viennensem *Vianen* aut *Vian-den* Oppidum in Ducatu Lutzenburgensi Comitatus titulo clarum, à 300. pene annis familiæ Nassouiæ inoculatum; nã circa annum 1350. filius Othonis Comitissæ Nassouij duxit in uxorem Comitissam Viennensem, nunc Viandensem, à quo tempore Comitatus Viandensis continuò genti Nassouiæ adhesit.

Sub Die Calendarum Nouembris. Thiofridus Abbas Epternacensis in Manuscripta vita S. Willibrordi ponit in Calendis Decembris, vt annotat hîc Miræus.

Anno quarto Childeberti. Is est annus 701. aut 702. hinc sumas octo circiter annis prius donasse Irminam medietatem Epternacensem, quam suam portionem adijceret Pipinus, quamquam aliqui Scriptores suo modo loquendi videantur contrarium dicere, nimirum Pipinum prius suam dedisse, posterius Irminam suam addidisse.

Hubertus. Mihi idem est quod Hubertus: istud enim nomen varias mutationes sortiri docet Ioannes Roberti in vitam S. Huberti, apud quem legere est amplè de ijs. Ex hac donatione Irminæ sua propria, & suapte auctoritate donantis, apparet vel fuisse Abbatissam commendatariam, non Religiosam per tria vota essentialia, quales etiam priscis sæculis inter Nobiles inueniebantur: vel coluisse institutum Canonicum in quo seruata proprietate in cõmuni victu Deo seruitur, ad normã Clericorum in communi degentium, cuius normæ Cœnobiasæcu-

DE PRIMIS VETERIS FRISIAE APOSTOLIS
lum septimum & octauum amasse supra dissertat. octu-
agesima demonstrauius: & hodie supersunt Montibus
Hannonia, Malbodij, Niuellis, Andaini, Sufris &c.
quamquam antiquo viuendi ritu non parum demutato.

DISSERTATIO IOO.

De donatione Imperialis Werda. Examinatur &
explicatur Marcellinus.

Ræclarè Nazianz. orat. de amore
pauperum: *Nihil, ait, tam diuinum
homo habet, quam de alijs bene mereri. Pa-
calamitose sis Deus Dei misericordiam imi-
tando. Quin & Seneca lib. 3. de Be-
nificijs cap. 15. Qui dat beneficia, deo
imitatur; qui repetit, feneratoris.* Deni-
que Cicero orat. pro Ligario; *Homi-
nes ad deos nulla re propius accedunt, quam dando. Nihil habet for-
suna melius, quam ut possis; nec natura melius, quam ut velis
seruare quam plurimos.* Horum apophthegmatum strenuus
auscultator & imitator fuit Pipinus. Eius munificam lar-
gitem haftenus experti sumus in fouendis, recipiendis
viris Apostolicis, in erigendis, ditandisque Episcopatu
Ultraiectino, Cœnobijs Andainensi, Orpiensi, Epterna-
censi. ne hîc stetit regia eius liberalitas. S. Swiberto ce-
dit Insulam quandam Rheni dictam Cæsaris Werdam, tum
in eius asciscendorumque Religiosorum alimentum, tum
ad procurandam partim suorum subditorum, partim anti-
quorum Saxonum vicinorum (nunc Westphalorum) gen-
tilium salutem. Hanc Werdensem translationem eiusque
occasionem sic describit Marcellinus nobis Pseudomat-
cellius